

TARIMSAL ÜRETİM VE ULUSLARARASI TİCARET BİLGİLERİ: ÇATALCA İLÇESİ VE TÜRKİYE ÖLÇEĞİ (I.RAPOR)

Nurşen Öztürk¹, Ömür Koçak¹

**¹İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Veteriner Fakültesi,
Zootečni Anabilim Dalı**

İÇİNDEKİLER

Özet

1. TARIMSAL ÜRETİME AİT BİLGİLER

1.1. Çatalca ölçeğinde tarımsal üretim bilgileri

1.1.1. Tarım işletmelerinin dağılımı ve kapasiteleri

1.1.2. Tarımsal ürün işleme tesisleri

1.2. Tarımsal ürünlere ait ithalat ve ihracat bilgileri

1.2.1. Ana ürün gruplarına göre Tr ölçeğinde tarımsal ürünlere ait ithalat ve ihracat bilgileri

2. HAYVANSAL ÜRETİME AİT BİLGİLER

2.1.Çatalca ölçeğinde hayvansal üretim bilgileri

2.1.1. Hayvancılık işletmelerinin sayı ve dağılımı

2.1.2. Hayvansal ürün işleme tesisleri

2.2. Hayvansal ürünlere ait ihracat bilgileri

2.3. Ana ürün gruplarına göre Tr ölçeğinde hayvansal ürünlere ait ithalat ve ihracat bilgileri

KAYNAKÇA

ÖZET

Bu raporda İstanbul'un Çatalca ilçesi ve Türkiye ölçeğinde tarım ve hayvansal üretime ve bu ürünlerin uluslararası ticaretine ait veriler 2020 senesi için sistematik bir şekilde değerlendirilmiştir.

2020 senesinde Çatalca ilçesinde üretilen tarımsal üretim içerisinde en yüksek verim mısır silajı (3950 da/kg), hayvan pancarı (3000 da/kg), kabak (3000 da/kg) ve kavun (3000 da/kg) şeklinde olmuştur. Hayvansal üretim açısından ise 27.8 milyon lt inek sütü, 1.6 milyon litre manda sütü, 1.5 milyon lt koyun sütü ve 52 bin litre keçi sütü üretilmiştir. Bununla birlikte 1 milyon ton sığır eti, 200 bin ton koyun ve keçi eti, 72 bin ton manda eti, 180 bin ton tavuk eti ve 1.8 milyon ton yumurta üretildiği bildirilmiştir.

2020 senesinde, Türkiye ölçeğinde tarımın toplam ithalat ve ihracat içerisinde ki payı sırasıyla %2.3 ve %5.3 olarak bildirilmiştir. Tarım sektörüne ait uluslararası ticaret dengesi ise 4.3 milyar Euro olarak hesaplanmıştır. 2020 senesinde en çok ihraç edilen tarımsal ürün yenilebilen sebze ve meyveler kategorisi olmuş ve Rusya Federasyonu 759 milyon Euro ile bu kategoride en fazla ihracatın yapıldığı ülke olmuştur. Hububatlar ise en fazla ithalatın yapıldığı kategori olmuştur. Yine Rusya Federasyonu 1.5 milyar Euro ile en fazla ithalatın yapıldığı ülke olmuştur.

Hayvansal üretimin 2020 senesi içinde toplam ithalat ve ihracat içerisinde ki payı sırasıyla %2.9 ve %2.1 olarak hesaplanmıştır. Hayvancılık sektörü uluslararası ticaret dengesi içerisinde negatif bir değer göstermektedir (-3.2 milyar Euro). 2020 senesinde en çok ihraç edilen ürün hayvansal ve bitkisel kökenli yağlar olmuştur. Bu kategoride Cibuti en çok ihracat yapılan ülke olmuştur (155.5 milyon Euro). En çok ithal edilen ürün ise tohum ve meyveler, sanayide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yem olmuştur. Bu kategoride Brezilya ile toplamda 721.8 milyon Euro ederinde ithalat yapılmıştır.

Sonuç olarak 2020 senesi yaşanan tüm sıkıntılara rağmen tarım sektörü için olumlu olmuşken hayvancılık sektörüne ait uluslararası ticaret dengesi 2020 senesi için negatif bir değer göstermiştir. Bu nokta ülkemizdeki hayvancılık sektörünün de uluslararası ihracat payını arttırması için imkanlar sağlanmalıdır. Karadeniz Havzası ülkeleri ile yapılması potansiyel ikili anlaşmaların ülke hayvancılığı açısından olumlu olacağı düşünülmektedir.

1. TARIMSAL ÜRETİME AİT BİLGİLER

1.1. Çatalca ölçeğinde tarımsal üretim bilgileri

1.1.1. Tarım işletmelerinin dağılımı ve kapasiteleri

Çatalca bölgesinde 1088 adet tarım işletmesi ve bu işletmelerin toplamda 158.000 da ekim kapasitesi bulunmaktadır. Tablo 1’de Çatalca bölgesinde üretilen ürünlerin ekim alanları, üretim ve verim bilgileri yer almaktadır.

TABLO 1. Çatalca bölgesinde yer alan tarım işletmeleri üretim bilgileri, 2020

Tahıllar			
	Ekim Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
Buğday	72.187	43.312	600
Arpa	13.308	7.319	550
Yağlı Tohumlu Bitkiler			
Ayçiçeği (Yağlık)	52.474	15.742	300
Kanola (Kolza)	1.629	570	350
Yem Bitkileri			
Mısır Silajı	4.210	16,630	3.950
Yonca (Yeşil Ot)	540	648	1.200
Yulaf (Yeşil Ot)	2.150	1,957	910
Hayvan Pancarı	6	18	3.000
Yaprağı Yenen Sebzeler			
Lahana (Beyaz)	85	255	3.000
Marul (Göbekli)	11	17,600	1.600
Marul (Kıvırcık)	98	156,800	1.600
Isпанak	50	60,000	1.200
Pırasa	30	87	2.900
Semizotu	22	35,200	1.600
Nane	2	1,2	600
Maydanoz	16	9,600	600
Roka	14	17,500	1.250
Baklagil Sebzeler			
Fasulye (Taze)	900	900	1.000
Bakla (Taze)	70	84	1.200
Bezelye (Taze)	1.500	1.500	1.000

Yumrulu ve Kök Sebzeler

Turp (Bayır)	5	4	800
Turp (Kırmızı)	10	10	1.000

Meyvesi Yenen Sebzeler

Karpuz	1.390	4.170	3.000
Kavun	835	1.837	2.200
Domates (Sofralık)	900	2.250	2.500
Domates (Salçalık)	60	150	2.500
Hıyar (Sofralık)	30	75	2.500
Biber (Dolmalık)	70	70	1.000
Biber (Sivri)	200	200	1.000
Kabak (Bal)	500	1.250	2.500
Kabak (Sakız)	57	136,8	2.400
Patlıcan	105	157,500	1.500

Yumuşak Çekirdekli Meyveler

Armut	56	120	150
Ayva	28	60	200
Elma (Golden)	102	306	150
Elma (Starking)	20	48	120
Elma (Diğer)	200	20	100

Buna göre, bölgede tahıl, yağlı tohumlu bitkiler, yem bitkileri, yaprağı yenen sebzeler, baklagil sebzeler, yumru ve kök sebzeler, meyvesi yenen sebzeler, yumuşak çekirdekli meyveler üretilmektedir. Ekim alanı bilgisi göz önünde bulundurulduğunda bölgede en yaygın buğday (72.187 da); ayçiçeği (52.474 da) ve arpa (13.308 da) yetiştirildiği görülmektedir. Verim açısından bir değerlendirme yapıldığında ise mısır silajı (3.950 da/kg); hayvan pancarı (3.000 da/kg), lahana (3.000 da/kg), karpuz (3.000 da/kg) üretimleri ön plana çıkmaktadır.

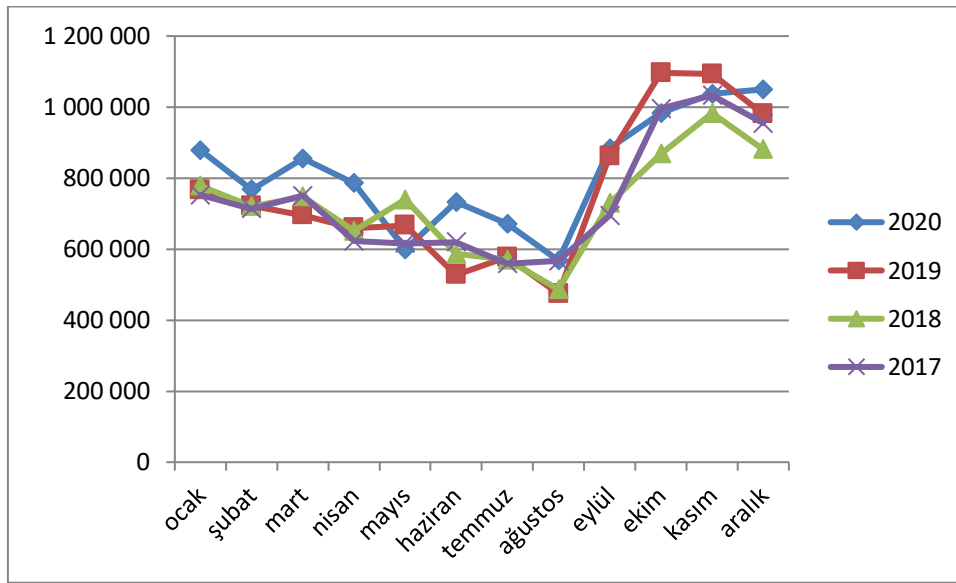
1.1.2. Tarımsal ürün işleme tesisleri

Bölgede 3, 4, 5, 20, 21, 24, 52, 87, ve 5299 beygir kapasitelerinde toplam 9 adet tarım ürünleri işleme tesisi bulunmaktadır. Ayrıca 1 adet 0.4 ton/saat kapasiteli hayvan yemi üreten işletme bulunmaktadır.

1.2. Tarımsal ürünlere ait ithalat ve ihracat bilgileri**1.2.1. Ana ürün gruplarına göre Tr ölçeğinde tarımsal ürünlere ait ithalat ve ihracat bilgileri**

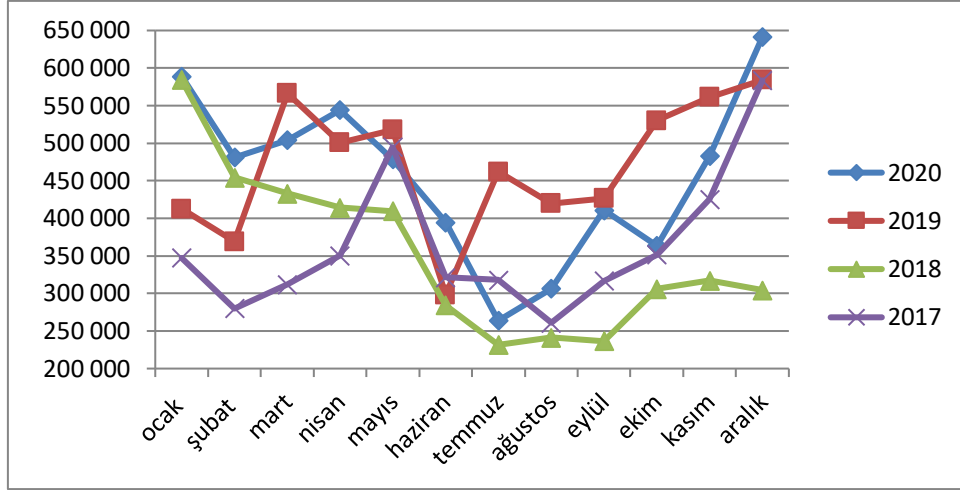
Tarımsal ürünlere ait ticaret verileri (i) Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular, (ii) Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler, (iii) Hububat, (iv) Sebzeler, meyveler, sert kabuklu meyveler ve bitkilerin diğer kısımlarından elde edilen müstahzarlar kategorilerinde değerlendirilmiştir.

Tarımsal ürünlere ait ihracatın toplam ihracat içerisinde ki payı 2020 senesi için %5.3 olarak bildirilmiştir. Grafik 1’de temel tarımsal ürünlere ait ihracat değerlerinin 2017-2020 seneleri arasında ki değişimi gösterilmektedir. Son 4 sene içerisinde tarımsal ürünlere ait ihracat değerleri değişimi yaklaşık olarak benzer olmuştur. 2020 senesi tarımsal üretim ihracatı toplamda 9 810 646 bin Euro olarak gerçekleşmiştir.

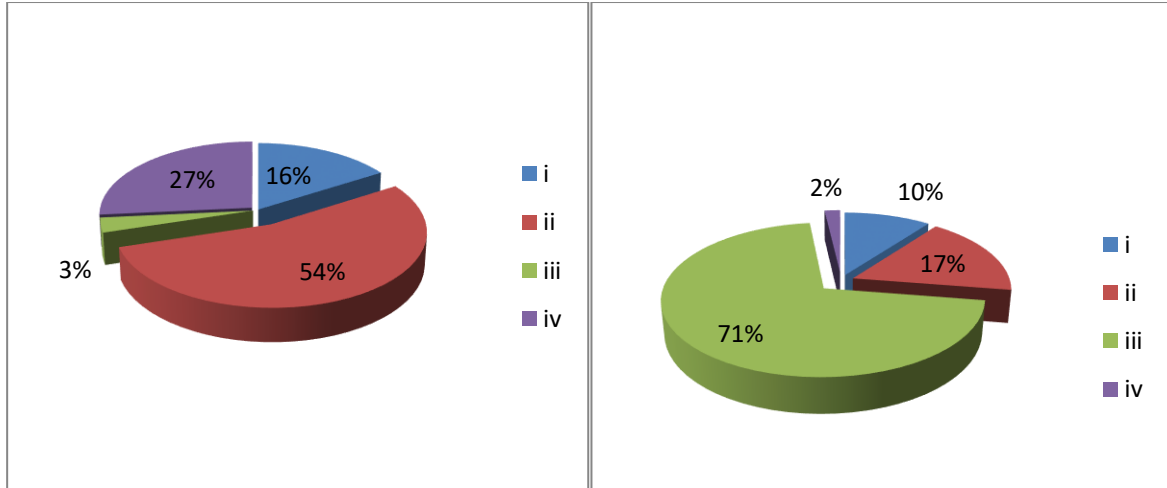
Grafik 1. Temel tarımsal ürünlere ait ihracat değerlerinin değişimi, bin Euro

Tarımsal ürünlere ait ithalatın toplam ithalat değerleri içerisinde ki payı ise 2020 senesi için %2.3 olarak bildirilmiştir. Temel tarımsal ürünlere ait ithalat rakamlarının değişimleri Grafik 2’de gösterilmektedir. Buna göre temel tarımsal ürünler açısından son dört sene değerlendirildiğinde, 2019 senesinin en çok ithalatın yapıldığı yıl olduğu görülmektedir (5 649 350 bin Euro). 2020 senesinde ise 5 461 051 bin Euro değerinde tarımsal ürün ithalatı yapılmıştır.

Grafik 2. Temel tarımsal ürünlere ait ithalat değerlerinin değişimi, bin Euro

Grafik 3a'da 2020 senesi için temel tarımsal ürünlerin her birinin, toplam temel tarımsal ürün ihracatı içerisinde ki payları şematize edilmiştir. Buna göre yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler (%54), sebzeler, meyveler, sert kabuklu meyveler ve bitkilerin diğer kısımlarından elde edilen müstahzarlar (%27), yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular (%16) ve hububatlar (%3) belirtilen yüzdeler ile toplam tarımsal ürün ihracatı içerisinde pay almışlardır. Grafik 3b'de temel tarımsal ürünlerin her biri toplam temel tarımsal ürün ithalatı içerisinde ki paylarına göre şematize edilmiştir. Buna göre, hububatlar (%71), yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler (%17), yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular (%10) ve sebzeler, meyveler, sert kabuklu meyveler ve bitkilerin diğer kısımlarından elde edilen müstahzarlar (%2) paylarında ithal edilmiştir.

Grafik 3a (sol). 2020 senesi için temel tarımsal ürünlerin toplam tarımsal ürün ihracatı içerisindeki payı

Grafik 3b (sağ). 2020 senesi için temel tarımsal ürünlerin toplam tarımsal ürün ithalatı içerisindeki payı

(i) Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular, (ii) Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler, (iii) Hububat, (iv) Sebzeler, meyveler, sert kabuklu meyveler ve bitkilerin diğer kısımlarından elde edilen müstahzarlar.

Türkiye ölçeğinde 2020 senesi için yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular ihracatı toplamda 1 058 529 074 Euro, ithalatı ise toplamda 340 813 091 Euro olarak gerçekleşmiştir. Tablo 2’de ticaret hacminin en yüksek olduğu ilk 10 ülkeye ait ihracat ve ithalat rakamları gösterilmektedir. Rusya Federasyonu 2020 senesi içerisinde, toplam yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular ihracatı içerisinde %10.4’lük payla en fazla ihracatının yapıldığı ülke iken, Kanada toplam ithalat içerisinde %56.5’lik payla ithalat hacminin en yoğun olduğu ülke olmuştur.

TABLO 2. Tr ölçeğinde yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular ait ticaret bilgileri, 2020 senesi (Euro)

İhracat		İthalat	
Rusya Federasyonu	109.979.412	Kanada	192.529.785
Almanya	102.771.958	Kazakistan	22.942.254
Romanya	81.219.529	Rusya Federasyonu	18.897.092
Irak	76.920.942	Çin	17.591.432
Ukrayna	51.226.616	Suriye	10.545.378
Bulgaristan	44.773.312	Hollanda	9.093.395
Sudan	40.578.962	Meksika	8.655.691
İsrail	38.035.151	ABD	7.483.322
Suriye	34.815.640	Arjantin	5.911.771
İtalya	33.737.648	Hindistan	5.366.795

Karadeniz havza ülkelerinin toplam yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrulara ait ihracatı içerisindeki payı %30.4 iken bu kategoride toplam ithalat içerisindeki payı %6.4 olmuştur. Karadeniz havza ülkeleri ile toplamda 321 931 681 Euro ihracat, 21 709 526 Euro ithalat yapılmıştır. Buna göre Rusya Federasyonu en çok ihracat ve ithalat yapılan ülke olmuştur. Tablo 3’de Karadeniz havza ülkeleri ile yapılan ithalat ve ihracat bilgileri gösterilmektedir.

TABLO 3. Karadeniz havzası ölçeğinde yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular ait ticaret bilgileri, 2020 senesi (Euro)

	İhracat	İthalat
Yunanistan	10.124.216	156.335
Romanya	81.219.529	189.870
Bulgaristan	44.773.312	28.537
Ukrayna	51.226.616	2.424.664
Moldova	11.710.259	-
Rusya Federasyonu	109.979.412	18.897.092
Gürcistan	12.898.337	13.028
Karadeniz havzası ölçeğinde ticaret hacmi	321.931.681	21.709.526
TR ölçeğinde ticaret hacmi	1.058.529.074	340.813.091

Türkiye ölçeğinde 2020 senesi için yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler ihracatı toplamda 3 861 507 275 Euro, ithalatı ise toplamda 439 297 032 Euro olarak gerçekleşmiştir. Tablo 4'te ticaret hacminin en yüksek olduğu ilk 10 ülkeye ait ihracat ve ithalat rakamları gösterilmektedir. Rusya Federasyonu 2020 senesi içerisinde, toplam yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler ihracatı içerisinde %19.7'lik payla en fazla ihracatının yapıldığı ülke iken Amerika Birleşik Devletleri toplam yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler ithalatı içerisinde %29.2'lik payla ithalat hacminin en yoğun olduğu ülke olmuştur.

TABLO 4. Tr ölçeğinde yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler ticaret bilgileri, 2020 senesi (Euro)

İhracat		İthalat	
Rusya Federasyonu	759.601.149	ABD	128.415.419
Almanya	441.178.949	Ekvator	53.998.312
İtalya	433.927.384	Vietnam	33.915.285
Birleşik Krallık	198.818.247	Kuzey Kıbrıs Türk Cum.	25.338.284
Irak	178.424.225	Şili	23.383.570
Fransa	165.598.438	Çin	21.830.691
Ukrayna	125.178.182	İran	14.168.720
ABD	122.887.925	Avustralya	12.191.028
Hollanda	114.928.999	Suudi Arabistan	9.447.380
Polonya	113.839.378	Kosta Rica	9.323.901

Karadeniz havza ülkeleri ile 2020 senesinde yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler kategorisinde toplamda 1 027 012 955 Euro ihracat ve toplam 13 593 743 Euro ithalat yapılmıştır (Tablo 5). Karadeniz havza ülkelerinin, toplam yenilen meyveler ve sert kabuklu meyvelere ait ihracat rakamları içerisindeki payı %26.6 iken toplam ithalat içerisindeki payı %3.1 olmuştur. Buna göre Rusya Federasyonu bu kategoride en çok ihracat yapılan ülke iken (759 601 149 Euro), Ukrayna en çok ithalatın yapıldığı ülke olmuştur (8 497 528 Euro). Tablo 5'de Karadeniz havza ülkeleri ile yapılan ithalat ve ihracat bilgileri gösterilmektedir.

TABLO 5. Karadeniz havzası ölçeğinde yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler ticaret bilgileri, 2020 senesi (Euro)

	İhracat	İthalat
Yunanistan	15.387.453	1.136.161
Romanya	70.198.833	152.303
Bulgaristan	29.662.021	182.954
Ukrayna	125.178.182	8.497.528
Moldova	12.073.571	2.635.487
Rusya Federasyonu	759.601.149	919.014
Gürcistan	14.911.746	70.296
Karadeniz havzası ölçeğinde yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular ticaret hacmi	1.027.012.955	13.593.743
TR ölçeğinde yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular ticaret hacmi	3.861.507.275	439.297.032

Türkiye ölçeğinde 2020 senesi için hububat kategorisinde toplam ihracat 72 687 071 Euro, ithalat ise toplamda 2 762 760 851 Euro olarak gerçekleşmiştir. Tablo 6’da ticaret hacminin en yüksek olduğu ilk 10 ülkeye ait ihracat ve ithalat rakamları gösterilmektedir. Irak 2020 senesi içerisinde, toplam hububat ihracatı içerisinde %29.2’lik payla en fazla ihracatının yapıldığı ülke iken Rusya Federasyonu toplam hububat ithalatı içerisinde %54.5’lik payla ithalat hacminin en yoğun olduğu ülke olmuştur.

TABLO 6. Tr ölçeğinde Hububat ticaret bilgileri, 2020 senesi (Euro)

İhracat		İthalat	
Irak	12.557.652	Rusya Federasyonu	1.506.423.742
İtalya	8.808.175	Ukrayna	326.656.202
Belçika	4.263.454	Kanada	142.515.033
Macaristan	3.755.380	Meksika	116.243.996
Fransa	3.635.224	Romanya	90.703.520
Almanya	3.314.817	Litvanya	71.920.898
İsrail	2.883.519	Suriye	68.322.028
Suriye	2.853.221	Bulgaristan	67.031.656
Azerbaycan	2.763.499	Moldova	39.708.271
İran	2.433.391	İspanya	37.196.890

Karadeniz havzası ülkelerinin toplam hububat ihracatı içerisindeki payı %5.5 iken toplam ithalat içerisindeki payı %74.5 olmuştur. Tablo 7’de Karadeniz havza ülkeleri ile yapılan ithalat ve ihracat bilgileri gösterilmektedir.

TABLO 7. Karadeniz havzası hububat ait ticaret bilgileri, 2020 senesi (Euro)

	İhracat	İthalat
Yunanistan	77.509	27.856.697
Romanya	2.223.093	90.703.520
Bulgaristan	70.037	67.031.656
Ukrayna	108.071	326.656.202
Moldova	1.284	39.708.271
Rusya Federasyonu	237.256	1.506.423.742
Gürcistan	1.294.100	-
Karadeniz havzası ölçeğinde ticaret hacmi	4.011.350	2.058.380.088
TR ölçeğinde ticaret hacmi	72.687.071	2.762.760.851

Türkiye ölçeğinde 2020 senesi için sebzeler, meyveler, sert kabuklu meyveler ve bitkilerin diğer kısımlarından elde edilen müstahzarlar kategorisinde toplam ihracat 1 969 196 769 Euro, ithalat ise toplamda 63 100 698 Euro olarak gerçekleşmiştir. Tablo 8’de ticaret hacminin en yüksek olduğu ilk 10 ülkeye ait ihracat ve ithalat rakamları gösterilmektedir. Almanya 2020 senesi içerisinde, toplam sebzeler, meyveler, sert kabuklu meyveler ve bitkilerin diğer kısımlarından elde edilen müstahzarlar ihracatı içerisinde %24.1’lik payla en fazla ihracatının yapıldığı ülke iken yine Almanya %3.6’lık payla ithalat hacminin en yoğun olduğu ülke olmuştur.

TABLO 8. Tr ölçeğinde sebzeler, meyveler, sert kabuklu meyveler ve bitkilerin diğer kısımlarından elde edilen müstahzarlar ticaret bilgileri, 2020 senesi (Euro)

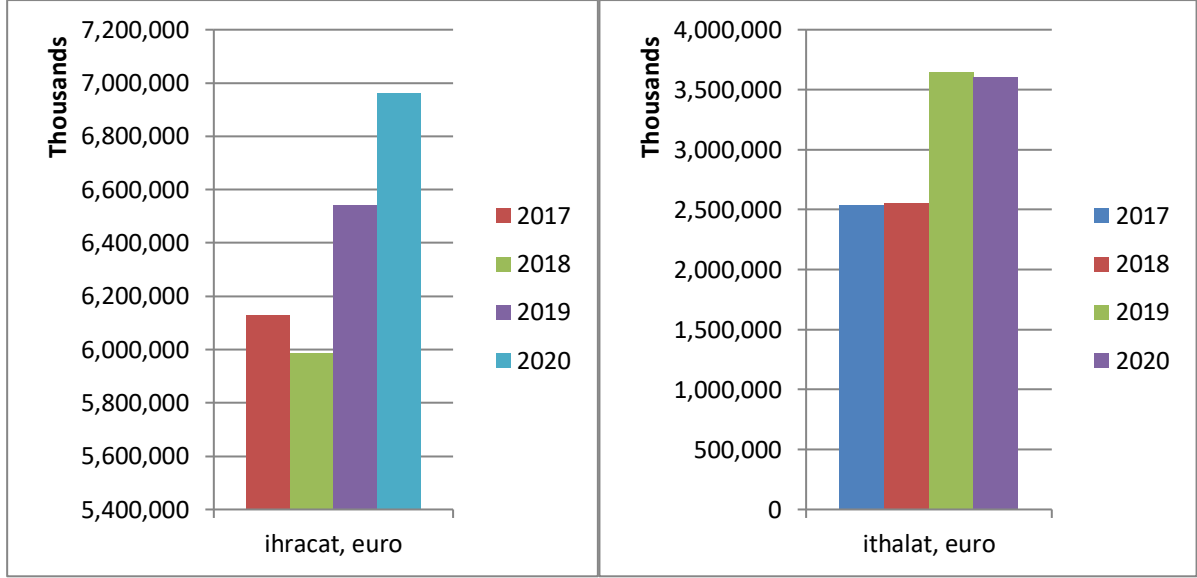
İhracat		İthalat	
Almanya	473.730.732	Almanya	12.273.312
ABD	154.772.613	Çin	4.241.742
Irak	145.072.989	İspanya	3.614.921
Hollanda	143.971.238	ABD	3.481.864
Birleşik Krallık	101.662.654	Hollanda	3.106.303
İtalya	68.947.422	Macaristan	3.072.719
Fransa	65.258.944	İran	2.827.521
Avusturya	60.277.018	İsrail	2.551.313
Çin	58.288.810	Brezilya	2.424.019
Belçika	47.982.037	Kuzey Kıbrıs Türk Cum.	1.836.450

Karadeniz havza ülkelerinin toplam, meyveler, sert kabuklu meyveler ve bitkilerin diğer kısımlarından elde edilen müstahzarlar ihracatı içerisindeki payı %6.0 iken toplam ithalatı içerisindeki payı %2.9 olmuştur. Tablo 9’da Karadeniz havza ülkeleri ile yapılan ithalat ve ihracat bilgileri gösterilmektedir.

TABLO 9. Karadeniz havzası sebzeler, meyveler, sert kabuklu meyveler ve bitkilerin diğer kısımlarından elde edilen müstahzarlar ait ticaret bilgileri, 2020 senesi (Euro)

	İhracat	İthalat
Yunanistan	24.681.698	130.036
Romanya	30.414.550	98.586
Bulgaristan	22.462.033	48.640
Ukrayna	20.376.028	406.496
Moldova	1.448.929	-
Rusya Federasyonu	14.176.132	723.662
Gürcistan	5.194.123	392.299
Karadeniz havzası ölçeğinde ticaret hacmi	118.753.493	1.799.719
TR ölçeğinde ticaret hacmi	1.969.196.769	63.100.698

Grafik 4'te 2017-2020 seneleri arası, Karadeniz havza ülkeleri ölçeğinde temel tarımsal ürünlere ait ihracat ve ithalat bilgileri gösterilmektedir. Buna göre 2020 senesi son 4 yılın en çok ihracat yapılan yılı iken 2019 senesi en çok ithalat yapılan yıl olmuştur.

Grafik 4: Temel tarımsal ürünlere ait Karadeniz havza ülkeleri ölçeğinde yapılan ihracat ve ithalat değişim trendi

2. HAYVANSAL ÜRETİME AİT BİLGİLER

2.1.Çatalca ölçeğinde üretim bilgileri

2.1.1. Hayvancılık işletmelerinin sayı ve dağılımı

Çatalca bölgesinde yer alan hayvancılık işletmelerinin sayı ve dağılımı türlere göre ayrıntılı olarak Tablo 10' da yer almaktadır.

Tablo 10. Çatalca bölgesinde yer alan hayvancılık işletmelerinin sayı ve dağılımı

İşletme	Sayı	Oran (%)
Süt sığırcılığı	1 121	56,2
Besi danası	76	3,8
Koyun ve keçi	611	30,6
Kanatlı	42	2,1
Manda	83	4,2
Arı	62	3,1
Total	1 995	100

Buna göre, bölgede yoğun olarak süt sığırcılığı yapılrken (%56,2) bunu koyun-keçi yetiştiriciliği işletmeleri (%30,6) takip etmektedir. Besi sığırcılığı işletmeleri ise toplam hayvancılık işletmeleri arasında %3.8'lik bir paya sahiptir. Bölgede en düşük paya ise %2,1 ile kanatlı işletmeleri sahip olmuştur.

2.1.2. Çatalca ölçeğinde hayvansal ürün üretim bilgileri

Bölgedeki süt üretimi açısından türler arası dağılım incelendiğinde inek sütü toplam süt üretimi içerisinde önemli bir paya sahiptir. 2010 senesinde bölgede çoğunlukla kültür ve yerli ırk melezleri ile üretim yapılırken 2015 senesinde hayvancılık desteklerinin artmasıyla birlikte kültür ırkı inek sayısında artış olmuştur. Buna bağlı olarak bu ırklardan elde edilen süt, melez ırklara göre yaklaşık 4 kat artarak 30 milyon ton civarına ulaşmıştır. Ancak 2017 senesinden sonra başlayan ekonomik kriz hayvancılık sektörünü de etkilemiş özellikle süt fiyatlarındaki artışın yem fiyatlarındaki artışı yakalayamaması nedeniyle yetiştiriciler ellerindeki hayvanları çıkarmışlar ve bu düşüş süt üretimine yansımıştır. 2017 senesi sonrası kültür ırkı ineklerden elde edilen süt üretimi yaklaşık 18-20 milyon ton civarında olmuştur.

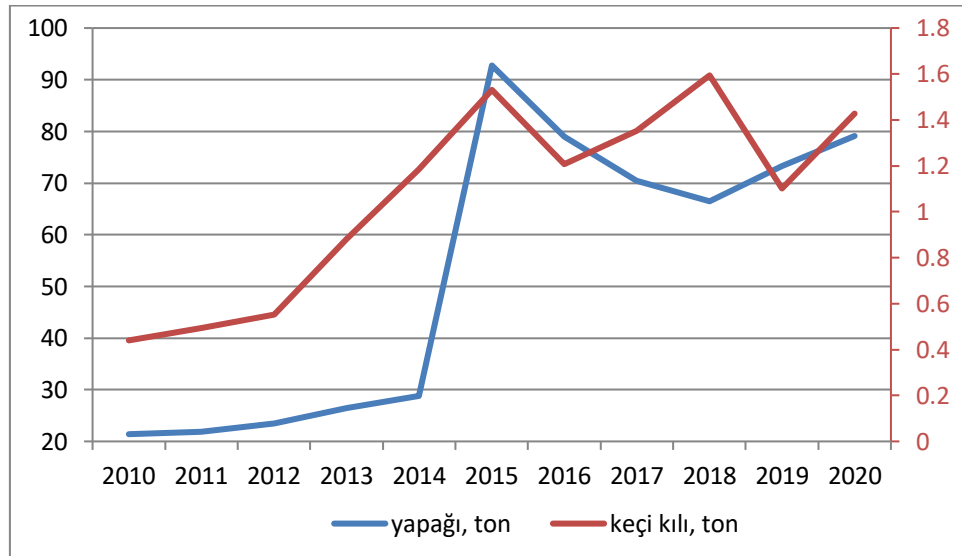
Tablo 11. Çatalca bölgesinde türlere göre süt üretimi değişimi, ton (x1000)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
İnek sütü	16 339	16 361	17 934	17 967	18 153	37 578	37 440	40 785	30 252	27 782
Manda sütü	329	362	365	366	379	374	379	1486	1701	1641
Koyun sütü	447	453	479	511	546	2018	2027	2014	1673	1537
Keçi sütü	25	27	29	33	41	70	65	76	94	52

Manda sütü üretimi bölgede çoğunlukla yerli ırklarla yapılmaktadır. 2010-2016 seneleri arası yaklaşık 320-380 bin ton arasında seyreden süt üretimi, 2017 senesi sonrası 1,5-1,7 milyon tona kadar artmıştır. Bu artışta 2011 senesinden beri yürütülmekte olan halk elinde manda ıslahı projesinin katkısı olduğu düşünülmektedir.

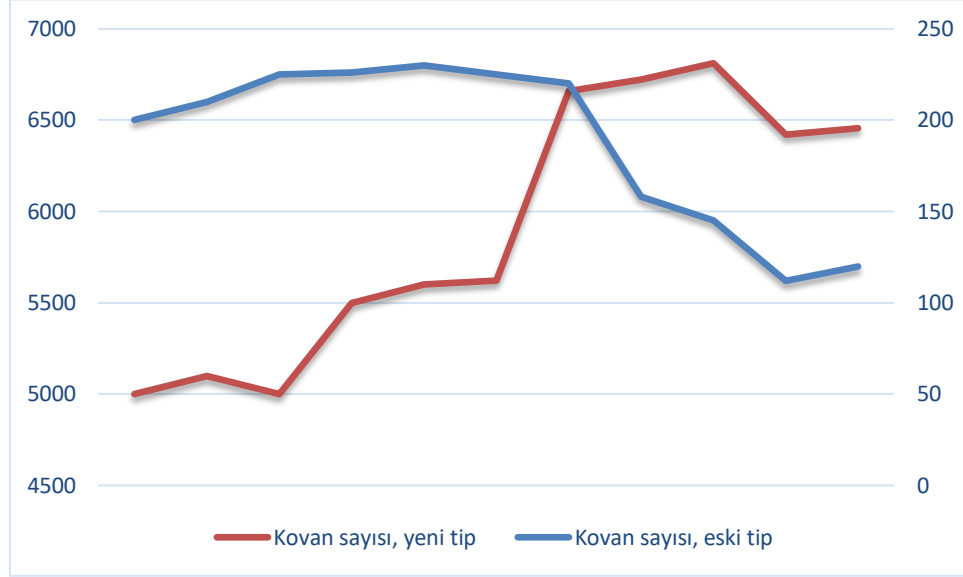
Bölgede koyun yetiştiriciliği daha çok kurban bayramı ve kuzu besisine yönelik yapılmaktadır. Yetiştirilen başlıca ırklar merinos ve kıvırcık ırklarıdır. Bu nedenle koyun yetiştiriciliğinden elde edilen süt üretimi inek sütü kadar önemli bir miktar teşkil etmemektedir. 2015 yılı sonrası koyun yetiştiriciliğinden elde edilen süt miktarı yaklaşık olarak 1,5-2 milyon ton civarındadır.

Keçi sütü üretiminde 2010-2018 seneleri arası doğrusal bir artış şekillendiği söylenebilir. Ancak 2019 senesinde üretimde keskin bir düşüş şekillenerek, süt üretimi 94 bin tondan 52 bin tona gerilemiştir.

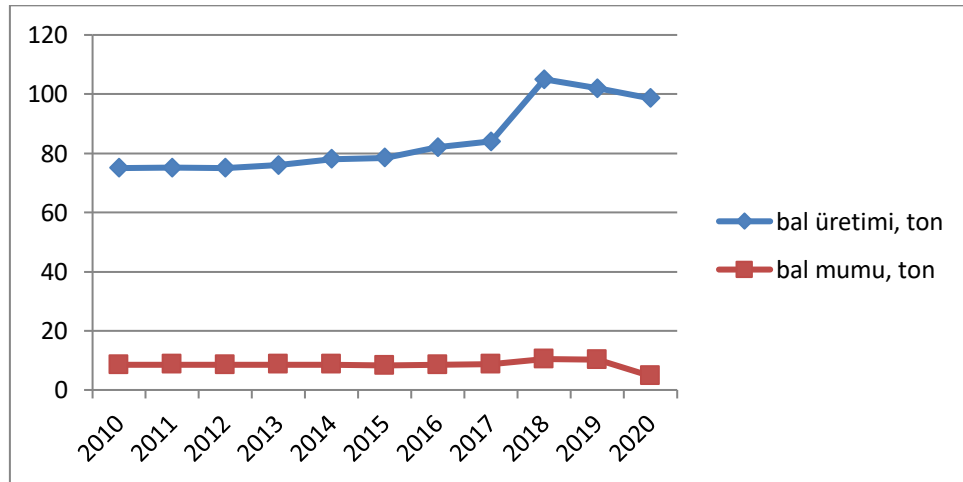
Grafik 5. Çatalca bölgesinde yapağı (birinci eksen) ve keçi kılı üretimi (ikincil eksen), son 10 yıllık değişim (*1000)

Yapağı üretimi 2014 senesi sonrası hayvan sayısındaki artışa bağlı olarak 28 bin tondan 92 bin tona kadar artmıştır. Grafik incelendiğinde 2015 senesi sonrası yapağı üretiminin yaklaşık olarak 66-80 bin ton arasında olduğu söylenebilir. Keçi kılı üretimi ise 2015 senesine kadar artmış sonraki yıllarda ise dalgalanmalar göstermiştir. 2020 senesinde yaklaşık olarak 1,4 bin ton keçi kılı üretilmiştir.

Grafik 6. Çatalca bölgesinde yer alan kovan sayıları Yeni tip (birincil eksen), Eski tip (ikincil eksen), son 10 yıllık değişim

Bölgede arı yetiştiriciliği çoğunlukla yeni tip kovan kullanılarak yapılmaktadır. Son 10 yıl içerisinde bölgede yer alan eski tip kovan sayısı %40 oranında azalmıştır. 2020 senesinde bölgedeki eski tip kovan sayısı 120 adet, yeni tip kovan sayısı ise 6 456 adet olarak bildirilmiştir.

Grafik 7. Çatalca bölgesinde bal ve bal mumu üretimi, son 10 yıllık değişim

Bölgede bal üretimi 2010-2017 seneleri arası 75-85 bin ton arasında değişirken 2018 senesi itibariyle bir artış şekillenmiş ve üretim 100 ton civarına ulaşmıştır. Bal mumu ise 2010-2018 seneleri arası ortalama 8-10 ton arasında değişirken 2020 senesinde 4 tona kadar gerilemiştir.

Tablo 12’de 2020 senesi için Çatalca bölgesinde üretilen diğer hayvansal ürün miktarları gösterilmektedir.

Bölgedeki kırmızı et üretimi açısından bir değerlendirme yapıldığında ise senelik üretilen kırmızı et miktarları sırası ile sığır eti 1.000.000 kg, koyun-keçi eti 200.000 kg, manda eti 72.000 kg’dır. Bölgede üretilen toplam etin %87,6’sı kırmızı et, %12,4’ü ise beyaz ettir. Bölgede ayrıca 1.800.000 adet tavuk yumurtası üretilmektedir.

Tablo 12. 2020 senesinde Çatalca bölgesinde üretilen diğer hayvansal ürün miktarı

Üretim	Miktar
Sığır eti (kg)	1 000 000
Koyun Keçi eti (kg)	200 000
Tavuk eti (kg)	180 000
Manda eti (kg)	72 000
Tavuk yumurtası (adet)	1 800 000

2.1.2. Hayvansal ürün işleme tesisleri

Bölgede süt işleme tesisleri toplam hayvancılık ürünleri işleme tesislerinin yarısını oluştururken, et ürünleri işleme tesisleri %28,57’lik payla ikinci sırada, yumurta işleme tesisleri %21,43’lük pay ile üçüncü sırada yer almıştır. Çatalca ilçesinde, toplam hayvansal üretim yapan işletmeler arasında arı yetiştiriciliğinin %2,09’luk payı olmasına rağmen ilçede arı ürünleri işleme tesisi bulunmamaktadır.

Çatalca bölgesinde hayvansal ürün işleme tesisleri sayısı ve dağılımı Tablo 13’de gösterilmiştir.

Tablo 13. Çatalca bölgesinde yer alan hayvansal ürün işletme tesisleri sayı ve dağılımı.

İşletme	Sayı	Oran (%)
Süt ürünleri işleme tesisleri	14	50,00
Et ürünleri işleme tesisleri	8	28,57
Yumurta işleme tesisleri	6	21,43
Arı ürünleri işleme tesisleri	0	0,00
Total	28	100

2.2 Hayvansal ürünlere ait ihracat bilgileri

Çatalca ölçeğinde hayvansal ürünlerin uluslararası ticaretine ait sadece ihracat verileri bulunmaktadır.

Bu sebeple bu bölümde hayvansal ürünlerin ihracat değişimi incelenecektir.

Tablo 14’de 2015-2020 seneleri arası temel hayvansal ürünlere ait ihracat değişim trendi gösterilmektedir.

Tablo 14. Hayvansal ürünlere ait ihracat bilgileri, (Euro)

	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Süt ürünleri	2.553.580	797.552	1.135.008	1.227.242	988.377	199.810
Et ürünleri	325.848	3.635.305	636.214	610.065	398.162	114.765
Yumurta ürünleri	12.740.717	7.315.424	9.375.413	2.172.777	461.831	672.540
Arı ürünleri	162.637	818.498	101.089	47.954	28.087	38.105
Su ürünleri	926.721	412.122	601.742	1.141.579	660.631	444.629
Kürk ve deri	2.561.532	743.794	405.871	637.892	759.016	851.518
TOPLA	19.271.036	13.722.696	12.255.336	5.837.510	3.296.104	2.321.367

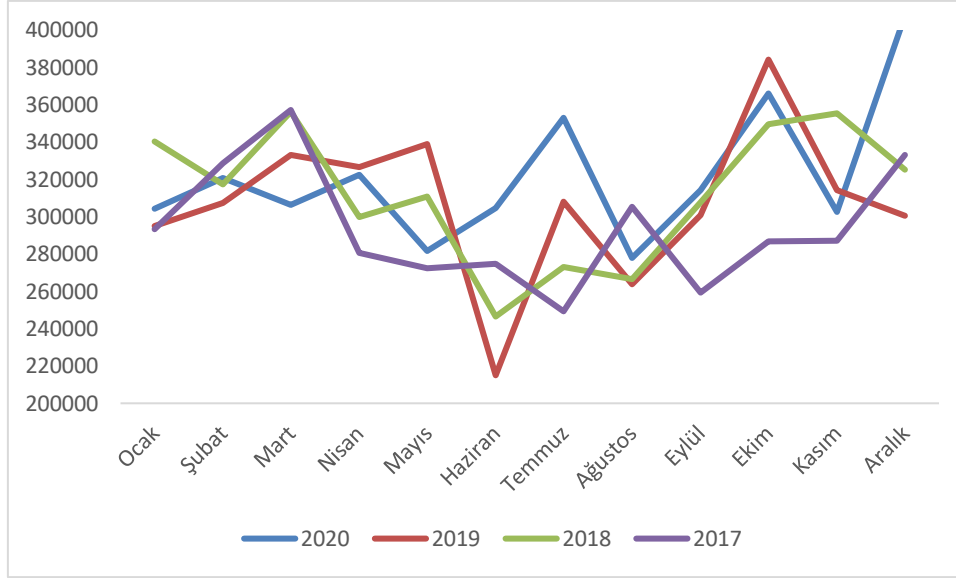
Çatalca bölgesinde 2015 senesinde toplamda 2 milyon Euro olan temel hayvansal ürünlere ait ihracat hacmi, 2020 senesinde yaklaşık 8 kat artarak 19 milyon Euro’ya ulaşmıştır. 2015-2020 seneleri arasında en radikal değişim yumurta ihracatında olmuştur. Yumurta ihracatı yaklaşık 19 kat artarak 12 milyon Euro’ya ulaşmıştır.

2.3 Ana ürün gruplarına göre Tr ölçeğinde hayvansal ürünlere ait ithalat ve ihracat bilgileri

Türkiye ölçeğinde 2020 senesi için imalat sektörü ihracatın en ön planda olduğu sektör (toplam ihracat içerisindeki payı %81.9) olmuştur. Hayvansal ürünlere ait ihracat değerlerinin toplam ihracat içerisindeki payı ise %2.07 olarak yer almıştır.

Hayvansal ürünlere ait ticaret verileri (i) canlı hayvan, (ii) etler ve yenilen sakatat, (iii) süt ürünleri, yumurtalar, tabii bal, diğer yenilebilir hayvansal menşeli ürünler, (iv) yağlı tohum ve meyveler, muhtelif tane, tohum ve meyveler, sanayide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yem, (v) hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar, yemeklik katı yağlar, hayvansal ve bitkisel mumlar ve (vi) gıda sanayinin kalıntı ve döküntüleri, hayvanlar için hazırlanmış kaba yemler olarak değerlendirilmiştir.

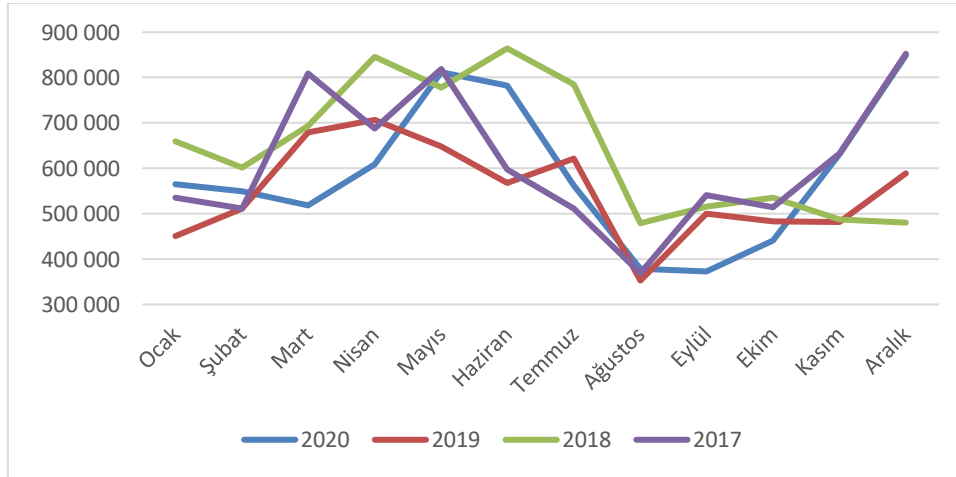
Grafik 8’de temel hayvansal ürünlere ait ihracat değerlerinin 2017-2020 seneleri arasında ki değişimi gösterilmektedir. 2017 senesi sonrası hayvansal ürün ihracatında bir artış şekillenmiş ancak COVID-19 pandemisi nedeniyle 2019 senesi haziran ayında son 4 senenin en düşük ihracat değerine gerilemiştir. 2020 senesinde ise dönemsel iniş ve çıkışlar yaşanmasına rağmen Aralık ayı ihracatı son 4 yılın en yüksek seviyesi olan 400 bin Euro ile kapanmıştır. 2020 senesinde toplam hayvansal ürün ihracat değeri 3.8 milyon Euro olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 8. Temel hayvansal ürünlere ait ihracat değerlerinin değişimi, Euro

İthalat açısından bir değerlendirme yapıldığında ise, imalat sektörü bu alanda da %94.3'lük payla en çok ithalat yapılan sektör olmuştur. Hayvansal ürünlere ait ithalatın toplam ithalat içerisinde ki payı ise 2020 senesi için %2.9 olarak bildirilmiştir.

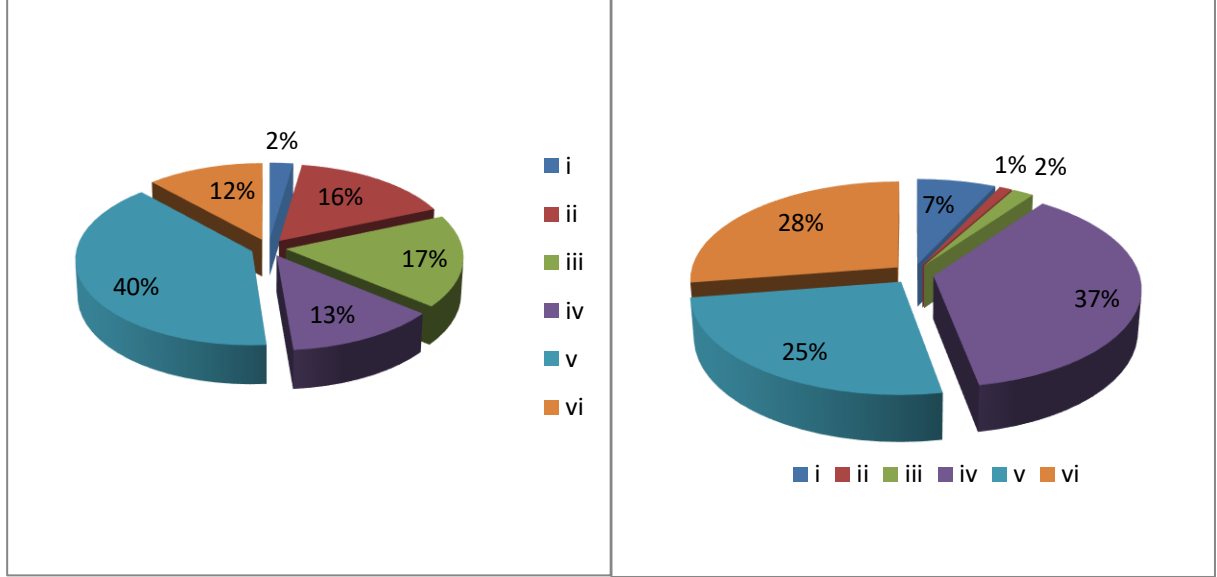
Temel hayvansal ürünlere ait ithalat rakamlarının değişim trendleri Grafik 9'da gösterilmektedir. Buna göre 2018 senesi 7 726 940 bin Euro hacmiyle en çok ithalat yapılan yıl olurken, 2019 senesi 6 593 874 bin Euro ile ithalatın en az yapıldığı sene olmuştur.

Grafik 9. Temel hayvansal ürünlere ait ithalat değerlerinin değişimi, bin Euro

Grafik 10a'da 2020 senesi için temel hayvansal ürünlerin her birinin, toplam temel hayvansal ürün ihracatı içerisinde ki payları şematize edilmiştir. Buna göre hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar, yemeklik katı yağlar, hayvansal ve bitkisel mumlar en çok ihraç edilen ürün olmuştur (%40). Grafik 7b'de temel hayvansal ürünlerin her biri toplam temel hayvansal ürün ithalatı içerisinde ki paylarına göre şematize edilmiştir. Buna göre, yağlı tohum ve meyveler, muhtelif tane, tohum ve

meyveler, sanayide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yem (%37), gıda sanayinin kalıntı ve döküntüleri, hayvanlar için hazırlanmış kaba yemler (%28) ve hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar, yemeklik katı yağlar, hayvansal ve bitkisel mumlar (%25) en çok ithal edilen temel hayvansal ürün grubunu oluşturmuştur.

Grafik 7a (sol). 2020 senesi için temel hayvansal ürünlerin toplam hayvansal ürün ihracatı içerisindeki payı

Grafik 7b (sağ). 2020 senesi için temel hayvansal ürünlerin toplam hayvansal ürün ithalatı içerisindeki payı

(i) canlı hayvan, (ii) etler ve yenilen sakatat, (iii) süt ürünleri, yumurtalar, tabii bal, diğer yenilebilir hayvansal menşeli ürünler, (iv) yağlı tohum ve meyveler, muhtelif tane, tohum ve meyveler, sanayi de ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yem, (v) hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar, yemeklik katı yağlar, hayvansal ve bitkisel mumlar (vi) gıda sanayiinin kalıntı ve döküntüleri gıda sanayiinin kalıntı ve döküntüleri, hayvanlar için hazırlanmış kaba yemler

Türkiye ölçeğinde 2020 senesi için canlı hayvan ihracatı toplamda 72 467 426 Euro, ithalatı ise toplamda 394 084 291 Euro olarak gerçekleşmiştir. Tablo 15’de ticaret hacminin en yüksek olduğu ilk 10 ülkeye ait ihracat ve ithalat rakamları gösterilmektedir. Suriye 2020 senesi içerisinde, toplam ihracat içerisinde %31.8’lik payla en fazla ihracatının yapıldığı ülke iken, Brezilya toplam ithalat içerisinde %24.2 payla ithalat hacminin en yoğun olduğu ülke olmuştur.

Tablo 15. Tr ölçeğinde canlı hayvan ticaret bilgileri, 2020 senesi (Euro)

İhracat		İthalat	
Suriye	23.074.607	Brezilya	95.358.034
Lübnan	13.613.597	Uruguay	79.506.120
Irak	11.152.132	Macaristan	41.296.587
Katar	9.838.763	Çekya	39.968.758
Azerbaycan	6.882.369	İspanya	29.427.860
Gürcistan	1.700.968	Romanya	19.396.751
Kuzey Kıbrıs Türk Cum.	1.171.071	İrlanda	18.063.219
Kuveyt	1.050.326	Almanya	17.504.321
Türkmenistan	580.128	Slovakya	13.177.379
Arnavutluk	549.828	Bulgaristan	8.364.214

*Ticaret hacmine göre ilk 10 ülke gösterilmektedir.

Karadeniz havza ülkelerinin 2020 senesinde toplam canlı hayvan ihracatı içerisindeki payı %2.9 iken toplam canlı hayvan ithalatı içerisindeki payı %14.3 olmuştur. Tablo 16’da Karadeniz havza ülkeleri ile yapılan ithalat ve ihracat bilgileri gösterilmektedir.

Tablo 16. Karadeniz havzası canlı hayvan ticaret bilgileri, 2020 senesi (Euro)

	İhracat	İthalat
Romanya	28.000	19.396.751
Bulgaristan	-	8.364.214
Ukrayna	4.377	390.909
Gürcistan	1.700.968	-
Rusya Federasyonu	332.993	7.947
Karadeniz havzası ölçeğinde canlı hayvan ticaret hacmi	2.066.338	56.311.695
TR ölçeğinde canlı hayvan ticaret hacmi	72.467.426	394.084.291

Türkiye ölçeğinde 2020 senesi için etler ve yenilen sakatat ihracatı toplamda 461 442 131 Euro, ithalatı ise toplamda 25 625 518 Euro olarak gerçekleşmiştir. Tablo 17’de etler ve yenilebilen sakatat ticaretine ait en çok ihracat yapılan ilk 10 ülke ile ithalatın yapıldığı tüm ülkeler yer almaktadır. 2020 senesi için Irak, %54.0’lık payla en çok et ve yenilebilen sakatatın ihraç edildiği ülke olmuşken Bosna-Hersek %51.1’lik payla en çok ithalatın yapıldığı ülke olmuştur.

Tablo 17. Tr ölçeğinde etler ve yenilen sakatat ticaret bilgileri, 2020 senesi (Euro)

İhracat		İthalat	
Irak	249.009.142	Bosna-Hersek	13.098.723
Hong Kong	43.952.104	Sırbistan	10.311.003
Libya	27.545.639	Irak	1.928.132
Kongo	14.352.260	Kuzey Kıbrıs Türk Cum.	190.897
Suudi Arabistan	11.344.402	Kırgızistan	73.301
Gürcistan	10.920.923	Gürcistan	15.481
BAE	10.665.107	Fransa	7.981
Katar	9.466.734		
Kongo Demokratik Cum.	7.815.443		
Umman	6.449.099		

*Ticaret hacmine göre ilk 10 ülke gösterilmektedir.

Etler ve yenilebilen sakatat ticaretine ait veriler değerlendirildiğinde, 2020 senesi için Karadeniz havzası ülkelerinden Rusya Federasyonu ve Gürcistan ile toplamda 11 286 762 Euro hacminde ihracat yapılırken, Gürcistan ile buna ilave olarak 15 481 Euro tutarında ithalat yapıldığı bildirilmiştir.

Türkiye ölçeğinde 2020 senesi için süt ürünleri, yumurtalar, tabii bal, diğer yenilebilir hayvansal menşeli ürünler ihracatı toplamda 509.521.243 Euro, ithalatı ise toplamda 92.946.552 Euro olarak gerçekleşmiştir (Tablo 18). Irak %17.0'lık payla en çok ihracat yapılan ülke, Birleşik Krallık ise %31.4 payla en çok ithalat yapılan ülke olmuştur.

Tablo 18. Tr ölçeğinde süt ürünleri, yumurtalar, tabii bal, diğer yenilebilir hayvansal menşeli ürünlere ait ticaret bilgileri, 2020 senesi (Euro)

İhracat		İthalat	
Irak	86.237.220	Birleşik Krallık	29.158.370
BAE	55.012.123	İrlanda	17.936.383
Suudi Arabistan	49.401.624	Kuzey Kıbrıs Türk Cum.	14.518.430
Suriye	41.754.907	Kanada	3.503.817
Kuveyt	40.566.185	Polonya	3.358.090
Katar	28.022.291	ABD	3.055.458
Umman	22.070.310	Hollanda	2.925.349
Bangladeş	14.185.917	Almanya	2.170.611
Mısır	13.355.584	İtalya	2.157.028
Almanya	12.790.512	Uruguay	2.110.451

*Ticaret hacmine göre ilk 10 ülke gösterilmektedir.

Karadeniz havzası ülkelerinin toplam süt ürünleri, yumurtalar, tabii bal, diğer yenilebilir hayvansal menşeli ürünler ihracatı içerisindeki payı %2.1 iken toplam süt ürünleri, yumurtalar, tabii bal, diğer yenilebilir hayvansal menşeli ürünler ithalatı içerisindeki payı %0.3 olmuştur. Tablo 19'da Karadeniz havzası ülkeleri ile yapılan ithalat ve ihracat bilgileri gösterilmektedir.

Tablo 19. Karadeniz havzası süt ürünleri, yumurtalar, tabii bal, diğer yenilebilir hayvansal menşeli ürünlere ait ticaret bilgileri, 2020 senesi (Euro)

	İhracat	İthalat
Yunanistan	18.744	-
Romanya	1.823	2.059
Bulgaristan	43.421	173.214
Ukrayna	14.704	75.620
Moldova	3.124	-
Gürcistan	3.623.385	-
Rusya Federasyonu	6.966.026	40.339
Karadeniz havzası ölçeğinde ticaret hacmi	10.671.227	291.232
TR ölçeğinde ticaret hacmi	509.521.243	92.946.552

Türkiye ölçeğinde 2020 senesi için yağlı tohum ve meyveler, muhtelif tane, tohum ve meyveler, sanayide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yeme ait ihracat rakamları toplamda 280 892 131 Euro, ithalat ise toplamda 1 974 840 714 Euro olarak gerçekleşmiştir (Tablo 20). Rusya Federasyonu %11.3'lük payla en çok ihracat yapılan ülke, Brezilya ise %36.6'lık payla en çok ithalat yapılan ülke olmuştur.

Tablo 20. Tr ölçeğinde yağlı tohum ve meyveler, muhtelif tane, tohum ve meyveler, sanayide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yeme ait ticaret bilgileri, 2020 senesi (Euro)

İhracat		İthalat	
Rusya Federasyonu	31.610.802	Brezilya	721.824.920
Almanya	31.276.996	Rusya Federasyonu	300.796.848
Ukrayna	18.674.892	Ukrayna	250.413.457
ABD	17.845.987	Çin	113.062.688
Hollanda	12.226.459	Nijerya	89.253.768
Romanya	12.165.163	Çad	55.874.564
Yunanistan	10.951.412	Sudan	50.582.001
Azerbaycan	10.500.438	Moldova	48.914.076
Cezayir	10.420.206	Bulgaristan	36.231.742
Macaristan	8.518.586	Romanya	32.589.205

*Ticaret hacmine göre ilk 10 ülke gösterilmektedir.

Tablo 21. Karadeniz havzası yağlı tohum ve meyveler, muhtelif tane, tohum ve meyveler, sanayide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yeme ait ticaret bilgileri, 2020 senesi (Euro)

	İhracat	İthalat
Yunanistan	10.951.412	882.485
Romanya	12.165.163	32.589.205
Bulgaristan	6.478.894	36.231.742
Ukrayna	18.674.892	250.413.457
Moldova	2.289.893	48.914.076
Gürcistan	950.518	748.256
Rusya Federasyonu	31.610.802	300.796.848
Karadeniz havzası ölçeğinde ticaret hacmi	83.121.574	670.576.069
TR ölçeğinde ticaret hacmi	280.892.131	1.974.840.714

Karadeniz havzası ülkelerinin 2020 senesinde toplam yağlı tohum ve meyveler, muhtelif tane, tohum ve meyveler, sanayide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yem ihracatı içerisindeki payı %29.6 iken toplam yağlı tohum ve meyveler, muhtelif tane, tohum ve meyveler, sanayide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yem ithalatı içerisindeki payı %34.0 olmuştur. Tablo 22’de Karadeniz havza ülkeleri ile yapılan ithalat ve ihracat bilgileri gösterilmektedir.

Tablo 22. Tr ölçeğinde hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar, yemeklik katı yağlar, hayvansal ve bitkisel mumlara ait ticaret bilgileri, 2020 senesi (Euro)

İhracat	İthalat
Cibuti	155.506.778
Irak	100.931.047
Libya	77.139.981
Suriye	60.373.418
ABD	56.460.053
Yemen	42.931.981
İran	41.099.233
Cezayir	32.398.512
Hindistan	28.019.877
İsrail	23.217.529
Rusya Federasyonu	427.423.957
Malezya	412.764.251
Ukrayna	62.022.794
Suriye	49.256.808
Bosna-Hersek	44.344.347
Endonezya	43.981.438
Norveç	32.640.419
Bulgaristan	20.925.584
Şili	19.070.770
Gürcistan	18.560.951

*Ticaret hacmine göre ilk 10 ülke gösterilmektedir.

Türkiye ölçeğinde 2020 senesi için hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar, yemeklik katı yağlar, hayvansal ve bitkisel mumlara ait ihracat rakamları toplamda 999 299 122 Euro, ithalat ise toplamda 1 233 510 729 Euro olarak gerçekleşmiştir (Tablo 23). Cibuti %15.6’lık payla en çok ihracat, Rusya Federasyonu ise %34.7’lik payla en çok ithalat yapılan ülke olmuştur.

Tablo 23. Karadeniz havzası hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar, yemeklik katı yağlar, hayvansal ve bitkisel mumlara ait ticaret bilgileri, 2020 senesi (Euro)

	İhracat	İthalat
Yunanistan	188.441	948.752
Romanya	1.843.878	5.180.332
Bulgaristan	5.131.118	20.925.584
Ukrayna	229.882	62.022.794
Moldova	23.755	12.560.531
Gürcistan	4.392.821	18.560.951
Rusya Federasyonu	735.773	427.423.957
Karadeniz havzası ölçeğinde ticaret hacmi	12.545.668	547.622.901
TR ölçeğinde ticaret hacmi	999.299.122	1.233.510.729

Karadeniz havza ülkelerinin 2020 senesinde toplam hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar, yemeklik katı yağlar, hayvansal ve bitkisel mamların ihracatı içerisindeki payı %1.3 iken toplam hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar, yemeklik katı yağlar, hayvansal ve bitkisel mamların ithalat içerisindeki payı %44.4 olmuştur. Tablo 23’de Karadeniz havza ülkeleri ile yapılan ithalat ve ihracat bilgileri gösterilmektedir.

Türkiye ölçeğinde 2020 senesi için gıda sanayiinin kalıntı ve döküntüleri, hayvanlar için hazırlanmış kaba yemlere ait ihracat rakamları toplamda 215 709 383 Euro, ithalatı ise toplamda 1 360 371 485 Euro olarak gerçekleşmiştir (Tablo 24). Suriye %29.0’lık payla en çok ihracat yapılan ülke, Rusya Federasyonu ise %23.0’lık payla en çok ithalat yapılan ülke olmuştur.

Tablo 24. Tr ölçeğinde Gıda sanayiinin kalıntı ve döküntüleri, hayvanlar için hazırlanmış kaba yemlere ait ticaret bilgileri, 2020 senesi (Euro)

İhracat		İthalat	
Suriye	42.697.491	Rusya Federasyonu	311.167.854
Irak	32.314.703	Ukrayna	198.145.392
ABD	20.611.094	ABD	154.036.648
Tunus	12.839.343	Arjantin	111.308.102
Türkmenistan	9.022.291	Fas	85.855.283
Samsun Serbest Bölgesi	8.892.175	Bulgaristan	73.737.517
Mısır	5.814.673	Brezilya	58.522.920
Vietnam	5.373.372	İtalya	44.063.776
İsrail	5.112.327	Fransa	42.631.062
Katar	4.943.373	Gürcistan	23.748.863

*Ticaret hacmine göre ilk 10 ülke gösterilmektedir.

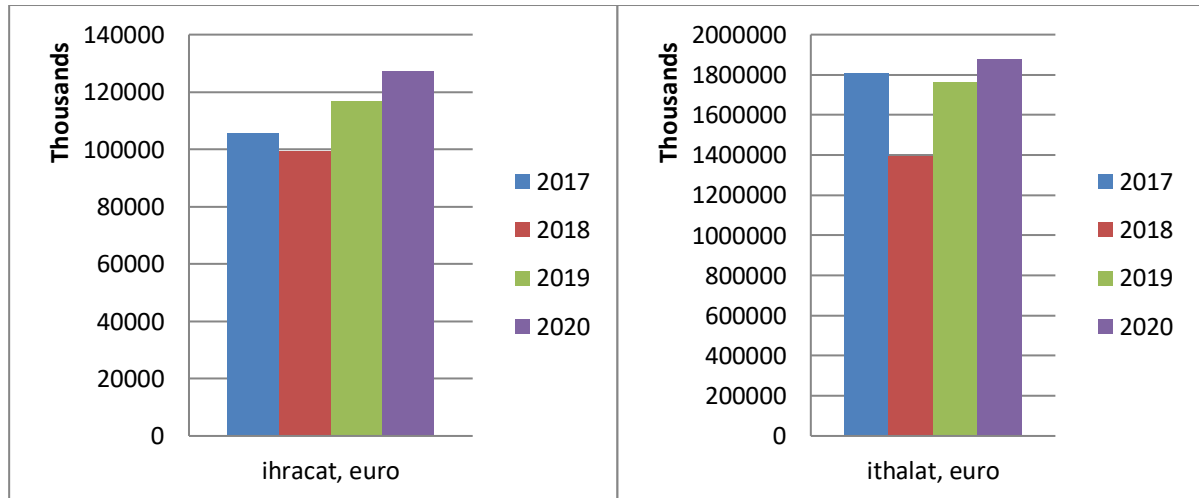
Karadeniz havzası ülkelerinin 2020 senesinde toplam gıda sanayiinin kalıntı ve döküntüleri, hayvanlar için hazırlanmış kaba yemler ihracatı içerisindeki payı %3.4 iken toplam gıda sanayiinin kalıntı ve döküntüleri, hayvanlar için hazırlanmış kaba yemler ithalatı içerisindeki payı %46.3 olmuştur.

Tablo 25’de Karadeniz havzası ülkeleri ile yapılan ithalat ve ihracat bilgileri gösterilmektedir.

Tablo 25. Karadeniz havzası gıda sanayiinin kalıntı ve döküntüleri, hayvanlar için hazırlanmış kaba yemlere ait ticaret bilgileri, 2020 senesi (Euro)

	İhracat	İthalat
Yunanistan	1.997.456	3.864.749
Romanya	771.751	8.329.705
Bulgaristan	578.809	73.737.517
Ukrayna	33.244	198.145.392
Moldova	32.410	10.680.930
Gürcistan	1.798.739	23.748.863
Rusya Federasyonu	2.142.503	311.167.854
Karadeniz havzası ölçeğinde ticaret hacmi	7.354.912	629.675.010
TR ölçeğinde ticaret hacmi	215.709.383	1.360.371.485

Grafik 9’da 2017-2020 seneleri arası, Karadeniz havza ülkeleri ölçeğinde temel hayvansal ürünlere ait ihracat ve ithalat bilgileri gösterilmektedir. Buna göre son 4 sene içerisinde ihracat ve ithalat rakamlarının arttığı söylenebilir.

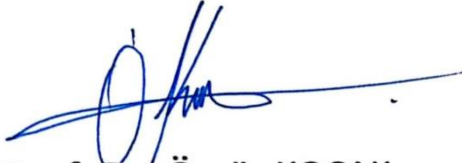
Grafik 9: Temel hayvansal ürünlere ait Karadeniz havza ülkeleri ölçeğinde yapılan ihracat ve ithalat değişim trendi

3. BİTKİSEL VE HAYVANSAL ÜRETİME AİT SWOT ANALİZİ

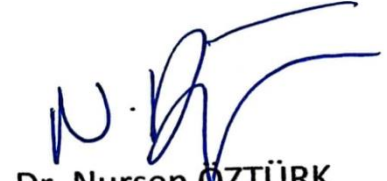
GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER
Ülkenin jeopolitik konumu	Hayvan başına düşen verimlerin yetersiz oluşu
Ülke genelinde ekolojik çeşitliliğin olması	İşletme başına düşen hayvan sayısının yetersiz oluşu
Doğal ortamda zengin tıbbi ve aromatik bitki bulunması	Hayvancılık işletmelerinin büyük çoğunluğunun yeni teknolojiyi kullanamamaları
Genç nüfusun fazla olması	Hayvan besleme için kullanılan mera ve otlakların kalitesiz oluşu
Tarıma elverişli alanların fazlalığı	İklimin meraların sene boyunca kullanımına imkan vermemesi
	Sulama kaynaklarının yetersizliği ve sulama maliyetlerinin yüksek olması
	Hayvancılık sektörüne ayrılan devlet desteklerinin yetersiz olması
	Hayvancılık sektörünün iyileştirilmesine yönelik araştırma-geliştirme çalışmalarının yetersiz olması
FIRSATLAR	TEHDİTLER
Avrupa Birliği ülkelerine yakınlık, tek pazar anlaşması	Döviz kurunda şekillenen dalgalanmalar
Coğrafi işaret almış 315 adet ürünün AB ülkelerine ihraç edilebilmesi	Covid-19 pandemisinin ekonomi üzerindeki olumsuz etkisi
Gıdaya olan talebin artış eğilimi	Bulaşıcı hayvan hastalıkları
Gıda güvenliği konusunda organik üretim ve iyi tarım uygulamalarının öneminin artması	Ortadoğu pazarında mevcut olan siyasi istikrarsızlık
	Üretim masrafları düşük olan ülkelerin uluslararası pazarı domine etmesi
	Kentleşme

KAYNAKÇA

- 1- Çatalca municipality report, 2020.
http://www.sp.gov.tr/upload/xSPStratejikPlan/files/81mW8+Catalca_20-24_SP.pdf
- 2- Tarım ve Orman Bakanlığı İlçe Müdürlüğü Verileri, 2021
- 3- Turkish Statistical Institution, <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Tarim-111>
- 4- TUIK, International Trade Statistics-
<https://biruni.tuik.gov.tr/disticaretapp/disticaret.zul?param1=21¶m2=4&sitcrev=0&isicrev=0&sayac=5802>

Prof. Dr. Ömür KOÇAK

Dr. Nurşen ÖZTÜRK

NAKKAŞ SÜT GIDA HAYVANCILIK TARIM ÜRÜNLERİ
VE TEMİZLİK MADDELERİ TİC. SAN. LTD. ŞTİ.
Nakkas Mahallesi Çarşı Caddesi No: 17
Catalca - İST. E-İnto: info@nakkas.com.tr
T: 0212 743 64 50 Tlx: Sic. No: 940535
Büyükdere Vergi D.: 627 051 4517